

PREROMANTIZMUS – DRÁMA

JOHANN WOLFGANG GOETHE – autor svoje skúsenosti vložil do svojej tragickej drámy (tragédie). Mal bohaté skúsenosti z oblasti práva, z čítania antickej, stredovekej literatúry, filozofie, z rozsiahlych ciest po Taliansku, kde spoznával antickú a renesančnú kultúru, ako aj z vášne pre divadlo, k mnohým ženám... Mal záľubu v študovaní mystických a alchymistických spisoch.

Čo všetko autora inšpirovalo k napísaniu svojej tragickej drámy?

FAUST – tragédia (tragická dráma).

Kompozícia diela nerešpektuje
Dielo Faust niektorí teoretici považujú za s vloženými piesňami a jedným prozaickým textom.

Dielo sa skladá z dvoch dielov:

Prvý diel: *Utečenec Faust, ktorý celý život zasvätil vede, je po dohode Boha a diabla Mefistofela vystavený pokušeniu. Slabý človek pokušeniu neodolá. Za absolútne poznanie upíše svoju dušu diablovi. Za to dostane nie len vedecký úspech, ale aj novú mladosť a lásku. Zľúbi sa do Margaréty. Zľákal ju za pomoci diabla šperkmi a neprestajným dvorením. Margaréta zavíni smrť svojej matky i brata, ktorý je zabitý v súboji s Faustom. Zo zúfalstva nad svojou vinou utopí svoje i Faustovo dieťa. Očakáva popravu. Faust sa ju snažil zachrániť, ale ona prijíma svoju vinu.*

Druhý diel: *Diabol Fausta odviedol do sveta úspechu a rozkoše. Faust si užíval na cisárskom dvore. Oženil sa s najkrajšou ženou stredoveku, Helenu. V závere si uvedomí, že človek je na svete preto, aby bol prospešný iným. Ako vládca krajiny na pobreží mora sa snažil uľahčiť život svojim bližným a zúrodnil ich zem. Nezomrel teda zatratený, dobro a Božia láska ho vyrvali z rúk diabla a bol spasený. Diabol stávkou prehral.*

Ukážka:

Prológ v nebi

Hospodín. Nebeské voje. Neskôr Mefistofeles.

MEFISTOFELES:

[...]

Slnko a planéty sú mimo moju hru,
vidím len ľudí, ako sa tu drú.
Človekobôžik nezmenil sa o chl, p,
je ako pri stvorení plný pochyb,
žilo by sa mu lepšie, keby si mu nedal
klam nebeského svetla – beda:
Hovorí tomu rozum, a je pri tom sám
beštia, akú v ríši zvierat nepoznám.
Mne, s prepáčením, Pane, pripadá
ako tá dlhonohá cikáda...

HOSPODIN:

A to je všetko? Žiadne pekné slová?
Chceš sa mi večne iba ponosovať?
Vari ti na zemi nič nie je po chuti?

MEFISTOFELES:

Nie, Pane, vždy ma ich veľká bieda zarmúti.
Lúto mi ľudí, keď ich trápia žiale –
nemám chuť chudákov už mučiť ďalej.

HOSPODIN:

A Fausta poznáš?

MEFISTOFELES:

Toho doktora?

HOSPODIN:

Môjho sluhu!

MEFISTOFELES:

Isteže! slúži vám, no náтуру má tuhú.
Nie zemskú stravu chce ten blázon jesť.
Do diaľky dá sa nepokojom viesť,
že je však blázon, tuší iba spoly.

Z neba chce stiahnuť všetku krásu hviezd
a sladké slasti zväzať z lúk a polí,
ibaže blízkosť ani diaľka ciest
neuspokojí hrud', čo búri sa a bolí.

HOSPODIN:

Hoci mi slúži trocha pamätene,
čoskoro bude myseľ jasnú mať.
Záhradník vie: Keď stromček ozelenie,
rokmi ho kvety, plody skráslia tisíckrát.

MEFISTOFELES:

Stavme sa: Ak mi dáte povolenie,
odvediem si ho svojou cestou od ľudí –
a stratíte ho ako ihlu v sene.

HOSPODIN:

Choď, buď si spolu s ním,
kým na zemi je živý.
Pokým sa človek snaží, poblúdi.

MEFISTOFELES:

Ďakujem, Pane, že si trpezlivý:
nebožtíkov som nikdy nechcel brať.
No plné, svieže líčka, tie mám strašne rád.
S mŕtvolou u mňa sotva pochodíš:
som ako mačka – chytám živú myš.

HOSPODIN:

Nuž, dobre, nech je celá vec už tvoja!
Ak ho vieš schmatnúť, tak ho drž,
odtrhni jeho ducha od živého zdroja,
vleč si ho nadol, v temnú strž
a v hanbe spoznaj, čo si nepriznal:
že dobrý človek, temnou túžbou hnaný,
je vedomý si pravej cesty v diaľ.

J. W. Goethe: Faust

Otázky k ukážke:

1. Z textu nevyplýva, že:

- a) *človek je v Božích rukách*
- b) *človek je strojom svojho osudu*
- c) *Faust túži po nových vedeckých objavoch*
- d) *Faust ako dobrý človek nájde správnu cestu*

2. Z replík Hospodina vyplýva nasledujúce poučenie:

- a) *Nikto nie je bez chyby*
- b) *Ako si ustelieš, tak budeš spať*
- c) *Kto robí, robí aj chyby*
- d) *Kto chodí do mlyna, ľahko sa zamúči*

3. Vypíšte z dialógu Hospodina a Mefistofela všetky Faustove vlastnosti

4. *Mefistofeles tvrdí, že by sa na svete žilo lepšie, keby Hospodin nedal človeku **klam nebeského svetla**. Vysvetlite túto metaforu.....*

5. V ktorom diele „vyššie mocnosti“ chceli vyskúšať pevnosť viery, čestnosť a spravodlivosť smrteľníka?

6. Interpretujte 1 prehovor (Mefistofeles).